

GYÖNGYMONDATOK.

(Ujkori írótól.)

T. Szerkesztőség! Miután esperességi elfoglaltatásom 3 évtizednél tovább nem engedte könyvekhez, irodalom termékei élvezéséhez hajlamom és vágyam szerinti mértékben járulni; miután a gróf Nemes család hidvégi és a reformátusok sepsi-szentgyörgyi szerény, de sok tekintetben kedves és érdekes könyvtáraihoz jutni szerencsém vala, — ide számítva a székelykereszturi távolabb eső tanodánk könyvtárából is felhasználhatott némely példányokat; s miután az 1880. évi mlgs. egyházi főtanácsgyűlés, többfelől indokolt kérésemet elfogadva, esperesi addigi eljárásaim további terhe alól felmenteni méltóztatott: szerencsés lehettem ez által, addigi gyérb és azutáni bővebb olvasmányi jegyzeteimet összeállítva rendezni is.

És ezek az ugynevezett „otium“ azon termékei, miknek a „K. Magvető“ lapjain közlésére már egy éve felhiva valék — nagyajtai közinnepélyünk alkalmával pedig ismételt esetben személyesen szóval is. Mindazon idő alatt tavaly csak egy czikket közlék „Philosophia és Theosophia“ czim alatt. De kérem ne tekintessék ez hanyaglásnak, mert igen sietek én oly folyóiratba írni, melynek iránya minden ágát becsülöm és magasztalva dicsérem az azt tervezők és megindítók esztét-lelkét. Áldottak legyenek annak anyagi haszonnal nem bővülködő, de szellemi közhasznunkra buzgó munkás kezelői!

Miért nem közöltem azóta többet is? világitva kell azonban felfejtenem. Mert közlendőkben csakugyan nem szükölködöm; jegyzeteim ugyanis kéziratban közelítik a száz ivet. De a mint olvasás rendével voltak lejegyezve, ugy közölve csak unalmas zür és fárasztó értelmetlenség volna. E modorból czimnevezésekkel, betűsorban, ugyszólva jelentőségi keresztnevekkel a mondatokat ellátva rendezni, ez az, ami azokat kikefélt és kicsiszolt gyöngymondatokul tünteti fel. A rend ugyan is a dolgok lelke. Ily rendezés, második meggondolós leírással (de még csak javításosan, tisztázatlanul) hogy mennyi időt vehet igénybe, mig Oviddal reámondani lehessen: Jamque opus exegi! (művemmel már készen vagyok!) gondolja el, a ki efélét valaha megkísérett. S minthogy ez sok számozással és ide-oda kapkodó lejegyzéssel jár, még a tisztázást is, mint harmadik leírást, meg kell tenni.

A közlésre leginkább annak meggondolása bátorított, hogy a gyöngymondatokat mind az egyházi, mind pedig akár mely osztályu és állásu világi szónokok előnyösön és befolyásoson használhatják fel kedvező alkalom szerint.

Azonban a száz ivnyi kézirati gyűjtemény említésével, gondo-

lom, nem leszek terhére a figyelemnek, igérve, hogy a mondatoknak (az írók neve odajegyzésével) csak legkitünőbbjeit fogom kiállítani, s így a füzeteket nem tulsággal kívánom terhelni, hanem csak azokban kevés teret elfoglalni.

A.

Ábránd.

Az ábrándozás nem egyéb, mint gondolkodáskéesség ködös állapotban; határos az álommal, és a valóság a szerint is bánik el. Ekkor az átlátszó lényektől lakott lég az ismeretlennek kezdete; azután pedig a lehetőség roppant kezdete következik: más lények, más tények. Nincs természetfeletti, a mit is annak neveznek, hanem csak rejtélyes folytatása a végtelen természetnek. *Hugo Viktor.*

Az erőszakosan feltolakodó ábrándoktól őrizkedni kell. Az ábrándozás titokszerű és finom, mint az illat. Olyan ez a gondolatban, mint az illat a tubarózsában. Az ábrándokkal is megmérgezheti magát az ember, mint a virágillattal. Mámoritó, kéjteliesség, és borzasztó neme ez az öngyilkosságnak. A rossz gondolat mérgezés, és a lélek öngyilkossága. Az ábrándozás vonz, hizeleg, elkábit, körülfon, azután büntársá tesz. Belevon azon csalásokba, melyeket a lelkiismeret ellen elkövet. Előbb elbűvöl, azután megront. Az ábrándokról is el lehet mondani, a mit a kártyajátékról, t. i. az ember azon kezdi, hogy őt megcsalják, későbbben maga lesz csalóvá. *Hugo Viktor.*

Oly ábrándteli a szerelem, hogy önmaga egy ábránd. *Shakespeare.*

Álmodozó rajongók tűzbe viszik a gyémántot, s nem tudják, hogy az ott satnya elemeire fog feloszlani, és soha vissza nem jeceszül. *Jókai.*

Egy nyugtalan álom zavaros fellegekből untalan emeli ki a hízog képeket, s azok üres viszonyából teremti az ohajokat, melyeket az ébredés megbámul és sohase helyesel. *Corneille Péter.*

Sok az ábrándozó ember minden alakban, kiknek bölcsesége örültség, nagysága útálatosság, magukat világ bölcsseinek gondolván. De nemcsak mai dolog, hogy az emberek hiszik istenné lehetni: mindig hitték ezt, s tán még inkább, mint ma hiszik. *Malbranche.*

Adakozás.

Az Isten a szegények részét
A gazdagoknál tette le;
Ha földi jóval meg vagy áldva,
Akkép sáfárkodjál vele.

Tompa Mihály.

Nem igazán ad, aki visszavesz. *Shakespeare.*

A kevélység és barátság adakozásra hajlandó két tulajdon. Adományait megismerni nem csekély feladat. A barátság keveset ad, a kevélység jóval többet — a közönség szeméi előtt. *Lafontaine.*

Az adakozás érdeme nem abban áll, hogy sokat adjunk, hanem abban, hogy maga idejében adjunk. *La Bruyere.*

Közli: **Kiss Mihály.**

PÜSPÖKI VIZSGÁLAT.

Főtisztelendő Ferencz József püspök ur ez év őszén a küküllői ekkleziákat szerencsétette látogatásával.

September hó 29-én indult meg ezen főpásztori útjára Mózes András kolozsvári lelkész és tanár kíséretében; s hogy mekkora érdekeltséget keltett jövetele, s minő örömmel várt a nép a pillanatra, melyben a hirneves kitünő szónok apostoli ajkairól hallhatja a jézusi ígéket, elég bizonyíték arra a megye határszélénél — a Radnóth-Csapói vasuti állomásnál érkezétre várakozó díszes fogadó sereg a megye unitárius papi karából s felekezet különbség nélküli értelmiségéből, élükön az egyházköri lelkes két főgondnokkal mlgs. Petrichevich Horváth Gábor és tkts. Pataki László urakkal, kik közül az utóbbi tolmácsolá örömét a felett, hogy a megyebeli unitáriusság s a megye a lelkes főpásztort maga körében tisztelheti, a mit a főpásztor meleg hangon köszönt meg, s magát s hivatali ténykedéseit az illetők pártfogásába s baráti szeretetébe ajánlá.

Hogy ez érdekeltséget nem a látványosság iránti szeretet szülte, hanem a szivből jövő jó indulat, s az unitarizmusnak ezen megyében régi időktől fogva tanusított culturalis érdeme, s a korszellemének az a vivmánya, mely előtt az ismeret, tudomány, ész, érdem levetkezte a felekezetesség öltönyét, s bárkiben nyilvánul, ma már az az emberiség boldogító kincse s mindenki által tisztelendő, eléggé tanusítja az, hogy a főpásztort ekkleziái megvizsgálásánál bármerre járt és kelt, épen mint hitfelekezetbeli hivei, ugy fogadták és tisztelték harangjaik meghuzatásával, üdvözlő szónoklataikkal, tisztelgéseikkel, a testvér hitfelekezetek lelkészei, értelmiségei, népei is. Bethlen-Sz.-Miklóson az ev. agostai hitbizomány ajánlotta fel szállásául a gróf Bethlen-féle kastélyt, Teremében és Radnóthon a mivelte lelkü gróf Bethlen Márkus ő mltsga palotái bocsáttattak rendelkezésére. A lélek örömmel telik el valóban a felett, hogy a Krisztus hitvei élővé lettek a keblekben, s a szeretet legszebb példáiiban nyilvánul, hogy mindnyájan egyek vagyunk a Jézus Krisztusban. Ide céloztak s ezeknek szolgáltak erősítéseül, a zsufolásig megtelt templomok szószékeiről elhangzott főpásztori szavak is, melyek mint jótékony esőcseppek hullottak a szivekre, a midőn Isten szeretetre, vallásos erkölcsös életre, haza és polgári kötelességek hü teljesítésére buzdította a hiveket, Isten áldását s oltalmát kérve mindenütt és mindenkire.

De hagyjuk a püspöki vizsgálat ez oldalát, melyekről a napi lapok hasábjain annak idején ugy is értesült az olvasó! Lássuk azt valódi céljaiban és intézményében.